

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 336.531.2:336.581

DOI: 10.37332/2309-1533.2019.7-8.12

JEL Classification: E62, H54, H72, L26

Ватаманюк-Зелінська У.З.,
д-р екон. наук, доцент, проф. кафедри
державних та місцевих фінансів,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Vatamaniuk-Zelinska U.Z.,
dr.sc.(econ.), assoc. prof., professor at the
department of state and local finances,
Ivan Franko National University of Lviv

INCREASING THE EFFICIENCY OF BUDGET INVESTMENT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN UKRAINE

Постановка проблеми. На теперішньому етапі розвитку української економіки інвестування підприємницької діяльності, яке ведеться за рахунок бюджетного фінансування, потребує додаткових ресурсів та виважених управлінських рішень щодо її активізації. Це вимагає ефективного державного регулювання таких процесів. Зважаючи на зарубіжний досвід, бюджетні інвестиції відіграють важливу роль у забезпеченні економічного та соціального піднесення країн із ринковою економікою. Тому, на етапі економічних реформ, що відбуваються у нашій державі, вони мають виступати одним із дієвих інструментів економічного регулювання задля стабілізації вітчизняної фінансової системи та активізації підприємницької ініціативи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи напрями державного регулювання соціально-економічного розвитку країни, варто звернути увагу на важелі державного впливу, що здатні його покращити, зокрема шляхом бюджетного фінансування підприємницької діяльності. Сферу бюджетного інвестування досліджували багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: Т. Г. Затонацька, К. В. Сидорова, В. П. Кудряшова, О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк, В. М. Родіонова, Л. Л. Гриценко, В. М. Федосова, Е. Р. Вреден, П. Самуельсон, В. Нордхаус, М. Кейнс, А. Фуенте, М. Фрідман, Е. Домар, І. Бланк та інші. Однак, зважаючи на дефіцит бюджетних ресурсів та необхідність їх раціонального використання, проблема забезпечення ефективності бюджетного інвестування підприємницької діяльності в часі економічних змін, потребує додаткових досліджень.

Постановка завдання. Мета статті – виявлення тенденцій бюджетного інвестування в Україні та розробка рекомендацій для підвищення ефективності капітальних вкладень як основної форми бюджетних інвестицій у розвиток вітчизняного підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на проведені наукові дослідження, враховуючи динамічні зміни в суспільному розвитку, що вимагають ефективного використання наявних бюджетних ресурсів, виникає необхідність проведення на державному рівні кількісно обмеженого вибору пріоритетних напрямів щодо здійснення бюджетних інвестицій. Це потребує подальших досліджень процесів бюджетного фінансування, які пов'язані не лише з інфраструктурними проектами, а з інвестуванням підприємницької діяльності, тобто реалізацією т. зв. «проектів розвитку» адміністративно-територіальних одиниць.

Оскільки, поняття «бюджетних інвестицій» наразі є невизначеним, то зустрічається різне його трактування у наукових працях зарубіжних і вітчизняних вчених. Ще в середині XIX ст. Е. Р. Вреден вважав, що саме держава має досить потужний вплив на виробництво в країні, в той час, коли «приватне господарство ще не бажає, не може і не вміє взятися за вигідні підприємства, загальна користь яких безсумнівна...» [1, с. 74]. Оскільки бюджетні інвестиції потребують економічної віддачі, то її можна було б отримати, спрямовуючи капітальні вкладення для промислово-виробничих

підприємств. Таким чином перебудова суспільно-промислового виробництва та створення сприятливих умов для розвитку галузей національного господарства надасть стимул для збільшення капітальних вкладень, ефективного функціонування внутрішнього ринку та досягнення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. На думку, вчених В. Нордхауса та П. Самуельсона «...інвестиції – це, насамперед, азартна гра, яка ґрунтується на прогнозі майбутніх подій; це парі на перевищення виручкою від капіталовкладень витрат інвестування» [2]. На думку іноземних економістів В. Ейстерлі та С. Ребело, головне призначення бюджетних інвестицій – це створення та модернізація основних засобів, призначених для виробництва суспільних послуг.

Проте не менш важливим напрямом є інвестування бюджетних ресурсів в інфраструктуру, що виключно позитивно впливає на економічний та соціальний розвиток країни [3]. Зокрема, Т. Затонацька під цим визначенням розуміє видатки державних та місцевих бюджетів, які спрямовуються на фінансування державних цільових програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, програм розвитку окремих регіонів, галузей економіки, інвестиційних проектів чи придбання частки акцій або прав участі в управлінні підприємством [4, с. 86].

О. П. Кириленко і Б. С. Малиняк вважають, що бюджетні інвестиції – це бюджетні кошти, які направлені на зведення будинків і споруд, придбання передавальних пристроїв, транспортних засобів, обладнання і предметів тривалого користування, нематеріальних активів, проведення їх капітального ремонту, реконструкції, модернізації та реставрації, на придбання і «капітальне поліпшення землі», а також надання капітальних трансфертів [5].

К. В. Сидорова стверджує, що бюджетні (державні) інвестиції – кошти державного бюджету, місцевих бюджетів, що з ризиком вкладаються державою в об'єкти господарської, іншої діяльності на визначений період з метою реалізації функцій державної влади та/або з метою отримання іншого позитивного соціального та/або політичного результату [6, с. 162].

Узагальнюючи окремі визначення вітчизняних та зарубіжних науковців, можна вважати, що бюджетні інвестиції – це всі капітальні видатки державного бюджету, які стосуються матеріальних та нематеріальних активів, спрямовані на реалізацію різноманітних бюджетних програм (науково-технічних та соціально-економічних), а також видатки на фінансування пріоритетних проектів регіонального розвитку з метою покращення рівня життя та задоволення потреб населення.

По функціях, які виконують бюджетні капітальні інвестиції, можна більш детально пізнати їхню сутність. Один з підходів до їх трактування виділяє три основних функції такого інституту інвестування:

- стимулююча (створення умов для підвищення активності процесів капіталовкладень);
- інтеграційна (гармонізація й узгодження суперечливих інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності);
- інноваційна (оновлення економічних ресурсів і їх якісний розвиток, використання прогресивних організаційних форм та методів управління тощо) [7, с. 261-262].

Таким чином, сутність капітальних інвестицій дає змогу зробити акцент на інвестуванні підприємницької діяльності, адже кожна із функцій дає змогу активізувати підприємницькі процеси на рівні кожного регіону, забезпечуючи стабілізацію соціально-економічного розвитку кожної його адміністративно-територіальної одиниці.

У табл. 1 наведені дані, що вказують на зміни, які відбулися протягом останніх років у структурі капітальних інвестицій на рівні державного та місцевих бюджетів України, а також у небюджетних джерелах їх фінансування.

Таблиця 1

Склад капітальних інвестицій в Україні за джерелами фінансування в період 2016–2018 рр.

Джерела фінансування капітальних інвестицій	Склад капітальних інвестицій					
	2016 рік		2017 рік		2018 рік	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
кошти державного бюджету	7468,90	2,3	14324,60	3,4	21036,70	4
кошти місцевих бюджетів	23225,10	7,1	38175,90	9,3	45743,10	8,7
небюджетні джерела фінансування:	295469,70	90,6	360312,20	87,3	459562,00	87,3
власні кошти підприємств та організацій	226398,90	69,4	288644,20	69,1	375309,10	71,3
кредити банків та інших позик	23249,50	7,1	21826,90	6,6	35299,80	6,7
кошти іноземних інвесторів	9416,7	2,9	5667,1	1,4	1540,2	0,3
кошти населення на будівництво житла	29117,90	8,9	32288,10	7,3	33838,90	6,4
інші джерела фінансування	7286,7	2,3	11885,9	2,9	13574,0	2,6
Всього, капітальних інвестицій	326163,70	100	412812,70	100	526341,80	100

Примітка: дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: складено за даними [8]

Як бачимо, капітальні інвестиції частково фінансуються коштом державного (до 4%) та місцевих (в межах 9%) бюджетів, а також за рахунок власних коштів підприємств, зовнішніх інвестицій та кредитних ресурсів (переважаюча частка у фінансуванні – рівень 90%). Динаміка інвестиційної активності по кожному із джерел фінансування є позитивною. Слід зауважити, що саме джерела небюджетного фінансування (власні кошти підприємств, кредити банків, кошти іноземних інвесторів тощо) мають значно більший вплив на економічні показники соціально-економічного розвитку регіонів нашої держави. Адже їх питома вага у загальному обсягу капітальних інвестицій України значно перевищує частку бюджетного інвестування. Такий вплив можна поглибити за рахунок збереження джерел фінансування капітальних інвестицій спрямовуючи кошти на розвиток підприємництва за найбільш пріоритетними галузями кожного з регіонів України, водночас передбачаючи для цього заходи стимулюючого впливу.

Підприємствами та організаціями за рахунок власних джерел фінансування у 2018 р. освоєно 375309,1 млн грн (71,3% загального обсягу) капітальних інвестицій, що на 148910,2 млн грн більше порівняно з 2016 р. Водночас збільшилися обсяги інвестування суб'єктів господарської діяльності шляхом отримання кредитів у 2018 р.: порівняно із 2016 р. – на 148910,2 млн грн, а порівняно з 2017 р. – на 86664,90 млн грн. Однак, частка цього джерела у загальному обсязі капітальних інвестицій є незначною – в межах 6,6–7,1%, що спричинено недовірою підприємців до банківського сектору. Крім того, негативною є динаміка залучених в національну економіку коштів іноземних інвесторів: у 2017 р. зменшення на 3749,6 млн грн порівняно з 2016 р.; у 2018 р. – на 4126,9 млн грн порівняно з 2017 р., і на 7876,5 млн грн порівняно з 2016 р. Частка іноземного інвестування має негативну динаміку протягом усього аналізованого періоду, що відбувається вочевидь, через нерегульований політичний конфлікт в Україні.

Кошти населення на придбання житла, як форма капітальних інвестицій, питома вага яких знаходиться в межах 8,9–6,4% загального обсягу, здійснюється на засадах співфінансування та належить до фінансування інфраструктурних проектів, тому впливу на активізацію підприємницької діяльності не зазнає.

Зауважимо, що категорія капітальних видатків бюджету є більш близькою до поняття «бюджетних інвестицій». Так, Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу (щодо державних інвестиційних проектів)» уточнено поняття державних капітальних вкладень. Таким чином, державні капітальні вкладення – капітальні видатки державного бюджету, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів державної власності, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік [9].

Крім того, як бюджетні інвестиції можна активно застосовувати кошти Державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, кошти фонду розвитку місцевих бюджетів та ін. Наприклад, територіальні громади приймаючи участь у вітчизняних конкурсах чи грантових програмах можуть, таким чином, залучати додаткові кошти для задоволення потреб свого населення.

Основною формою здійснення бюджетних інвестицій виступають капітальні видатки, які пов'язані з інвестуванням бюджетних коштів в основні засоби і нематеріальні активи, а також зі створенням державних запасів і резервів. Водночас така категорія видатків розглядається як платежі для придбання необоротних активів (у тому числі землі), стратегічних і надзвичайних запасів товарів, невідплатні платежі, що передаються одержувачам бюджетних коштів з метою придбання, модернізації, будівництва, розширення, реконструкції, реставрації тощо подібних активів, компенсації втрат, пов'язаних з руйнуванням чи пошкодженням необоротних активів [10].

Використання економічної класифікації бюджетних видатків дає змогу пропорційно спланувати витрати державних та місцевих бюджетів на середньострокову перспективу, визначаючи ту їх частину, яка спрямовуватиметься на розвиток, і ту, яку доведеться залишити на поточне споживання.

Зважаючи на те, що на місцевому рівні бюджетна інвестиційна політика реалізовується більш ефективно, розглянемо структуру та динаміку планових і фактичних показників видаткової частини місцевих бюджетів України за економічною класифікацією в 2016–2018 рр., яка подана у табл. 2.

Аналізуючи видатки місцевих бюджетів (табл. 2), які складаються з поточних та капітальних, варто зауважити, що у загальній їх структурі переважають саме поточні видатки, що пов'язані із витратами на фінансування мережі підприємств, установ, організацій та органів місцевого самоврядування що утримуються за рахунок бюджетних коштів, а також на фінансування заходів із соціального захисту населення й соціального обслуговування. Динаміка показників по статті капітальних видатків серед загального обсягу видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією показує поступове зростання їх показників: з 52,7 млрд грн у 2016 р. до 91,2 млрд грн у 2018 р. (на 38,5 млрд грн). Також варто зауважити, що протягом усього аналізованого періоду спостерігається перевищення запланованих показників видаткової частини місцевих бюджетів над фактичними. Це стосується і поточних, і капітальних видатків та пов'язано із їх несвоєчасним державним фінансуванням.

Таблиця 2

Структура та динаміка виконання видаткової частини місцевих бюджетів України за економічною класифікацією в 2016–2018 рр. (млрд грн)

Видатки	2016 р.			2017 р.			2018 р.			Приріст (+)/ зменшення (-), 2018/2016 рр.	
	план	факт	% виконання	план	факт	% виконання	план	факт	% виконання	абсолютний, млрд грн	відносний, %
Видатки місцевих бюджетів, всього, в тому числі:	367,3	350,5	95,42	534,4	496,0	92,82	612,1	570,5	93,2	220,08	+62,79
поточні видатки	309,3	297,8	96,28	440,4	421,7	95,74	498,7	479,4	96,12	181,55	+60,95
капітальні видатки, із них спрямовані на:	66,2	52,7	79,43	93,4	74,6	79,55	113	91,2	80,68	38,52	+73,16
придбання основного капіталу	47,41	36,91	77,85	54,49	41,77	76,65	68,73	53,2	77,4	16,29	+44,13
придбання землі і нематеріальних активів	1,22	1,19	97,54	0,33	0,33	100	0,11	0,11	100	-1,08	+9,24
капітальні трансферти	18,88	15,74	83,36	38,95	32,56	83,59	44,26	37,96	85,77	22,22	+141,17

Джерело: складено за даними [11]

В цілому ж динаміка виконання видаткової частини місцевих бюджетів є позитивною, та й показники їх фінансового забезпечення зростають. Приріст поточних видатків протягом 2016–2018 рр. становить 60,95%, а капітальних – 73,16%. Тому, незважаючи на незначну питому вагу капітальних видатків у загальній структурі видаткової частини місцевих бюджетів – в межах 15–18% (рис. 1–3), зростання їх обсягів свідчить про активізацію інвестиційної активності органів місцевого самоврядування, а відтак – про зростання обсягів бюджетних інвестицій у інфраструктурні проекти розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

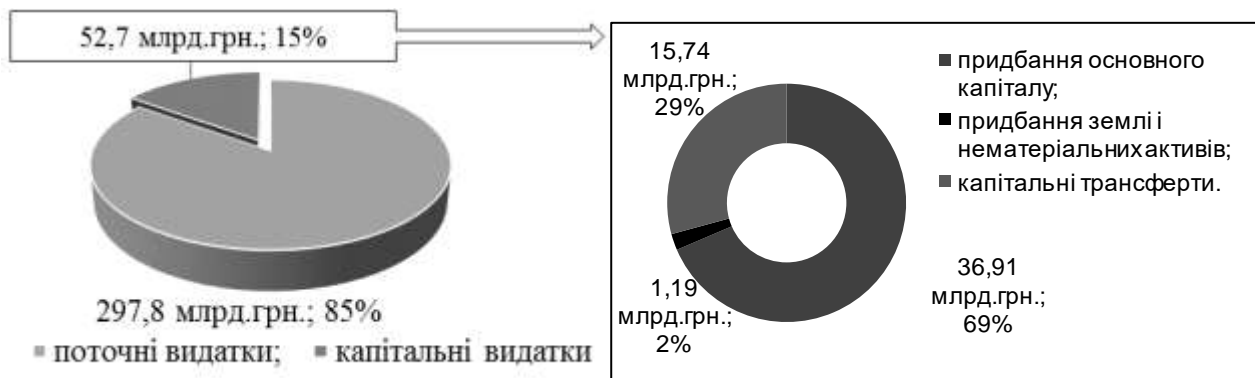

Рис. 1. Співвідношення капітальних та поточних видатків місцевих бюджетів у 2016 р. (за фактичним показником)

Джерело: складено за даними [11]

В основному співвідношення між поточними та капітальними видатками місцевих бюджетів за 2016–2018 рр. становить 82–85%/15–18%. У загальному обсязі капітальних видатків найбільшу питому вагу становлять видатки на придбання основного капіталу – їх частка коливається в межах 56–70%.

Видатки, що пов'язані із придбанням основного капіталу включають в себе витрати на нові або уже існуючі товари тривалого користування, а також на збільшення вартості активів унаслідок покращення об'єкта (модернізації, добудови, реконструкції тощо) та капітальний ремонт [10].

Друге місце за обсягами фінансування капітальних видатків належить капітальним трансфертам, які передбачені на придбання капітальних активів, компенсацію втрат, пов'язаних з пошкодженням основного капіталу, або збільшення капіталу одержувачів бюджетних коштів. До цієї категорії включаються також трансфертні платежі підприємствам для покриття збитків, акумульованих ними протягом ряду років або таких, які виникли в результаті надзвичайних обставин. Капітальними трансфертами вважаються невідплатні, безповоротні платежі, які мають одноразовий і нерегулярний

характер як для надавача (донора), так і для їх отримувача (бенефіціара). Кошти, що виділяються з бюджету як капітальні трансферти, мають цільове призначення [10]. Саме за цим показником відносний приріст становить 41,17% і має максимальне значення у 2018 р. порівняно з усіма іншими видами капітальних видатків, незважаючи на фактичну недофінансованість.

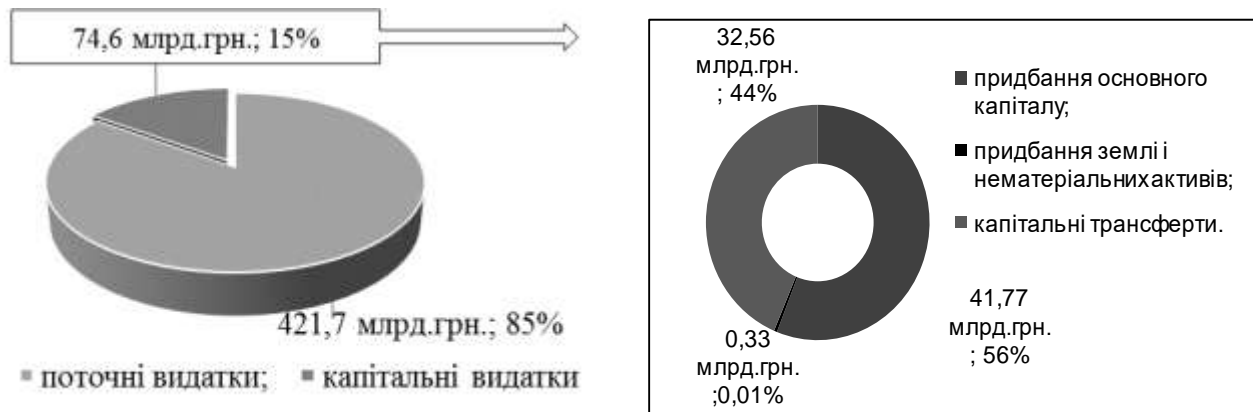

Рис. 2. Співвідношення капітальних та поточних видатків місцевих бюджетів у 2017 р. (за фактичним показником)

Джерело: складено за даними [11]

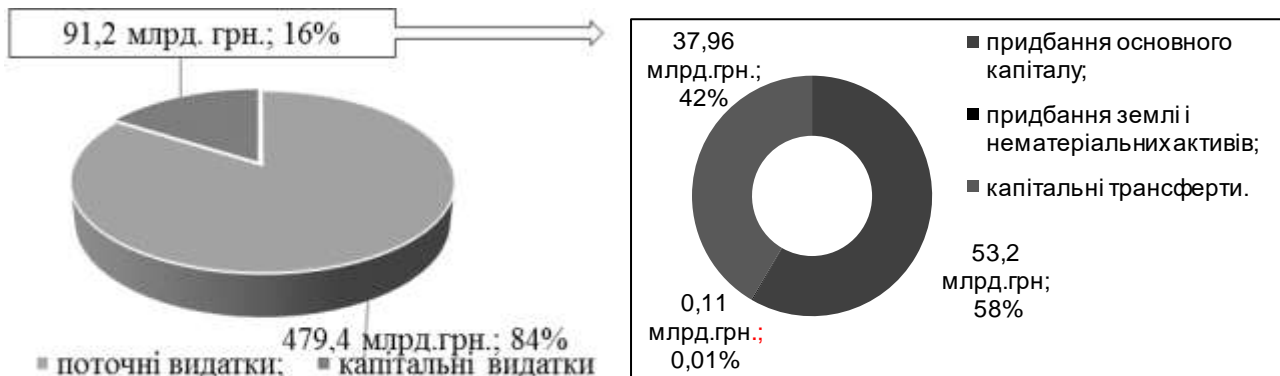

Рис. 3. Співвідношення капітальних та поточних видатків місцевих бюджетів у 2018 р. (за фактичним показником)

Джерело: складено за даними [11]

Розглядаючи видатки, що спрямовані на придбання землі та нематеріальних активів, а саме ті, що пов'язані із придбанням землі, лісів, внутрішніх вод, родовищ корисних копалин (але не будівельних об'єктів і споруд, розміщених на них), а також права на користування майном, права на користування природними ресурсами, авторські та суміжні права та гудвіл [10], – варто зауважити, що їх питома вага є найменшою у загальному обсязі капітальних видатків місцевих бюджетів України – до 2% у 2016 р. На наш погляд це пов'язано із тим, що вітчизняний ринок землі, наразі, не функціонує, а передумови адміністративно-територіальної реформи вказують на зловживання у сфері регулювання земельних відносин на рівні органів місцевого самоврядування, які ліквідуватимуться [12].

Отже, бюджетні джерела фінансування у складі капітальних інвестицій є досить незначними. Це, зокрема, пояснюється складною соціально-економічною ситуацією в країні та військовими діями на Сході нашої держави, недосконалістю нормативно-правового забезпечення, постійними змінами у податковій системі країни. Основним недоліком планування капітальних вкладень із коштів місцевих бюджетів є відсутність інвестиційного аналізу, недостатнє фінансування бюджетних проектів та спрямування коштів на покращення інфраструктури, а не на розвиток адміністративно-територіальних одиниць.

Висновки з проведеного дослідження. Зважаючи на потребу у раціональному використанні наявних бюджетних коштів у якості інвестицій у розвиток вітчизняного підприємництва, а також на необхідність забезпечення ефективності цього напрямку бюджетного інвестування, – треба акцентувати увагу на такому підході до планування і фінансування капітальних видатків місцевих бюджетів, який передбачатиме:

1. Прозорість оцінки та конкурсний відбір інвестиційних проектів і програм розвитку територій, які передбачають активізацію та стимулювання підприємницької активності у пріоритетних напрямках.

Для цього, за умови здійснення середньострокового, а відтак і стратегічного планування бюджетних капіталовкладень необхідно передбачити обсяги бюджетних коштів за рахунок бюджету розвитку місцевих бюджетів із покроковим фінансуванням (наразі стратегічне планування доволі декларативне і не враховує обов'язкового фінансового забезпечення). При ухваленні таких програм потрібно враховувати громадські пропозиції, оскільки виділені кошти не завжди направляються на першочергові проблеми, через натиск та вплив лобістів на рішення місцевих органів влади (особливо щодо проведення операцій здачі в оренду чи продажу земельних ділянок задля здійснення підприємницької діяльності).

2. Забезпечення надходжень до спеціального фонду місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад із подальшим спрямуванням цих коштів для стимулювання підприємницької діяльності за пріоритетами розвитку територій. Наприклад, для ведення сільського господарства на територіях, де цей вид підприємницької діяльності є пріоритетним, плата за оренду земельних ділянок має здійснюватися із обумовленням у договорі її вартості, визначеної як різниця між фактичною орендною платою і сумою єдиного податку від сільськогосподарських товаровиробників – платників IV групи, діяльність яких є прибутковою, має позитивну динаміку зростання фінансового результату. (Це дасть можливість додатково стимулювати соціально-економічний розвиток аграрних регіонів, забезпечуючи фінансово-економічний ефект надходжень до бюджетів об'єднаних територіальних громад України в орієнтовних обсягах 16369127,09 тис. грн/рік [12]).

3. Якщо розмір сплати єдиного податку, за умови користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення для здійснення підприємницької діяльності, перевищує ставку орендної плати цієї ділянки, то органу місцевого самоврядування у юрисдикції якого знаходяться такі ділянки, рекомендовано зробити вибір на користь оформлення договору оренди. Таким чином можна стимулювати підприємницьку активність, без втрат надходжень плати за оренду до спеціального фонду місцевих бюджетів. Вартість оренди земель сільськогосподарського призначення у цьому випадку органи місцевого самоврядування мають встановлювати на рівні 1%-ї нормативно-грошової оцінки, за умови, що прав користування такими земельними ділянками ще не оформлено.

4. Застосування чітких алгоритмів щодо визначення напрямів здійснення бюджетних інвестицій та їх обсягів у розвиток підприємництва, зокрема, встановлення органами місцевого самоврядування критеріїв, які визначають можливість відшкодування відсоткових ставок за кредитами для підприємств, які реалізують пріоритетні проекти розвитку територій, створюючи нові робочі місця відповідно до стратегії модернізації системи соціальної підтримки населення. Цей підхід є, наразі, експериментальним і реалізовується лише у 5-ти областях України. Він передбачає надання безвідсоткової поворотної фінансової допомоги (мікрокредитів) на обладнання та матеріали для започаткування бізнесу (до 40 прожиткових мінімумів) державним коштом. При цьому повертати потрібно лише різницю між сумою фінансової допомоги та сплаченими за три роки податками і зборами. А в разі, якщо учасник стає роботодавцем для двох інших учасників – фінансова допомога є безповоротною. Таким чином, спрямування цих коштів у стимулювання підприємництва виключно за пріоритетними напрямками розвитку адміністративно-територіальних одиниць на рівні кожного регіону України дасть змогу підвищити ефективність бюджетного інвестування.

Література

1. Вреден Э. Финансовый кредит. Исследование оснований, существа нормальной области, границ, видов и форм общественной займовой системы. Часть 1. Основные начала финансового кредита, или теория общественных займов. Санкт-Петербург : Типография В. Димакова, 1871. 370 с.
2. Самуэльсон П. А., Нордхаус В. Д. Экономика / пер. с англ. Москва : Бинум, 1997. 474 с.
3. Easterly W., Rebelo S. Fiscal Policy and Economic Growth: an Empirical Investigation. *Journal of monetary economics*. 1993. № 32(3). P. 47-58.
4. Затонацька Т. Г. Бюджетні інвестиції в реальний та людський капітал як інструмент впливу на соціально-економічний розвиток країни. *Наукові праці НДФІ*. 2008. № 1(42). С. 86-100.
5. Кириленко О. П., Малиняк Б. С. Теорія і практика бюджетних інвестицій : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2007. 288 с.
6. Сидорова Е. В. К вопросу о понятии «государственные инвестиции». *Власть*. 2011. № 9. С. 105-107.
7. Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації : монографія / В. Р. Сіденко та ін. Київ : КНТЕУ, 2017. 648 с.
8. Капітальні інвестиції в Україні / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018> (дата звернення: 20.10.2019).
9. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо державних інвестиційних проектів : Закон України від 07.04.2015 № 288-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/288-19> (дата звернення: 20.10.2019).

10. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0456-12/ed20170404/sp:max100#n402> (дата звернення: 20.10.2019).
11. Звіти про виконання місцевих бюджетів України у 2016–2018 / Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 20.10.2019).
12. Vatamanyuk-Zelinska U., Sytnyk N. Effectiveness of financial and economic regulation of land relations in ukraine in the context of the decentralization reform. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17. P. 550-562. [https://doi.org/10.21511/ppm.17\(2\).2019.43](https://doi.org/10.21511/ppm.17(2).2019.43).

References

1. Vreden, E. (1871), *Finansovyi kredit. Issledovanie osnovaniy, sushchestva normalnoy oblasti, granits, vidov i form obshchestvennoy zaymovoy sistemy* [Financial credit. The study bases being normal area boundaries, types and forms of social credit system], Tipografiia V. Dimakova, Saint Peterburg, Russia, Part 1, 370 p.
2. Samuelson, P.A. and Nordkhaus, W.D. (1997), *Ekonomika* [Economics], Binom, Moscow, Russia, 474 p.
3. Easterly, W. and Rebelo, S. (1993), "Fiscal Policy and Economic Growth: an Empirical Investigation", *Journal of monetary economics*, no. 32(3), pp. 47-58.
4. Zatonatska, T.H. (2008), "Budget investment in real and human capital as a tool to influence social and economic development", *Naukovi pratsi NDFI*, no. 1(42), pp. 86-100.
5. Kyrylenko, O.P. and Malyniak, B.S. (2007), *Teoriia i praktyka biudzhethnykh investytsii* [Theory and practice of budget investments], monograph, Ekonomichna Dumka, Ternopil, Ukraine, 288 p.
6. Sidorova, E.V. (2011), "On the concept of "public investment"", *Vlast*, no. 9, pp. 105-107.
7. Sidenko, V.R. et al. (2017), *Instytutsiina transformatsiia finansovo-ekonomichnoi systemy Ukrainy v umovakh hlobalizatsii* [Institutional transformation of the economic and financial system of Ukraine under globalization], monograph, KNTEU, Kyiv, Ukraine, 648 p.
8. "Capital investment in Ukraine", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018> (access date October 20, 2019).
9. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On Amendments to the Budget Code of Ukraine on public investment projects" dated 07.04.2015 no. 288-VIII, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/288-19> (access date October 20, 2019).
10. Ministry of Finance of Ukraine (2012), Order of the Ministry of Finance of Ukraine "On Approval of the Instruction on the Application of the Economic Classification of Budget Expenditures and the Instruction on the Application of the Classification of Budget Lending" dated March 12, 2012 no. 333, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0456-12/ed20170404/sp:max100#n402> (access date October 20, 2019).
11. The official website of the State Treasury Service of Ukraine "Reports on implementation of local budgets of Ukraine 2016-2018", available at: <http://www.treasury.gov.ua> (access date October 20, 2019).
12. Vatamanyuk-Zelinska, U. and Sytnyk, N. (2019), "Effectiveness of financial and economic regulation of land relations in ukraine in the context of the decentralization reform", *Problems and Perspectives in Management*, Volume 17, pp. 550-562. [https://doi.org/10.21511/ppm.17\(2\).2019.43](https://doi.org/10.21511/ppm.17(2).2019.43)

Стаття надійшла до редакції 11.11.2019 р.